

καρδιές για φάγωμα

Τα δάχτυλά της είχαν κοκκινίσει και τουμπανιάσει και οι χαρακιές στις άκρες τους κόντευαν να σκάσουν, τόσο που περίμενα να αρχίσει να ξεφλουδίζει η πέτσα και να μαζεύεται σαν κουλούρα από σκοινί, μέχρι να φανεί το κόκκαλο.

«Άιντε φέρε μου πεντέξι λεμόνια από μέσα να τα ρίξω, τούτα 'δω δεν θα μου φτάσουνε. Άιντε, τζάνη».

Παράτησα το βιβλίο κάτω και τινάχτηκα όρθιος να της τα φέρω.

«Μπα, πού έχει λεμόνια;» τον ρώτησα μόλις μπήκα μέσα. Καθόταν στον καναπέ κι έβλεπε τηλεόραση, άκουγε πιο σωστά, γιατί είχε κλείσει τα μάτια και περίμενε να τον πάρει ο ύπνος. Σαν να τον είχα σκουπήσει με σκουπόξυλο, ανακατεύτηκε στη θέση του και με κοίταξε με τα μικρά, γεμάτα ρυτίδες, μάτια του.

«Τι τα θέλει, μωρέ;»

«Μια γυναίκα της έδωσε κάτι αγκινάρες να τις καθαρίσει. Πού έχει;»

«Για, 'κει στο ντουλάπι είναι. Πάρε πολλά, τζάνη, να μην μαυρίσουνε. Άιντε, άιντε».

Τα άφησα στην ποδιά της μαλακά, σαν να ήταν από γυαλί. Με φίλησε στο μέτωπο κι αμέσως έπιασε να τα κόβει στη μέση, *χραπ κραπ*, κοφτές κινήσεις λες κι ήταν κάνας ξιφομάχος του μεσαιώνα, και τα μούτρα της μάζευαν από την ξινίλα.

«Δες πώς μου γινήκαν τα δάχλα, της μαύρης. Ωι, πέθανα».

«Από τις χλωρίνες είναι, μα;»

«Απ' τις χλωρίνες κι απ' τα σύρματα κι απ' τα τριψίματα. Κάτσε να τις ρίξω μέσα να μη μαυρίσουνε».

Τώρα που είχε γίνει σχεδόν κίτρινο το νερό από το λεμόνι, άρχισε να κόβει τις αγκινάρες και να τις ρίχνει κατευθείαν μέσα. Καθισμένη πάνω στο χώμα της αυλής, έγλειφε που και που τα δάχτυλά της για να δροσίσουν και κοίταζε αλλού για να μην της μπαίνει το λεμόνι στα μάτια.

«Να βάλει πολλά λεμόνια, πες της. Ακούς; Να 'χει μπόλικο ξίδι να μην μαυρίσουνε» ακούστηκε από μέσα.

«Πάψε, συ! Νάτος, πετάχτη να κάμει το χωροφύλακα. Ξέρω τι κάμω, μωρ' ντε»

«Καλά, καλά. Θα σε ιδώ»

«Για, δεν βάνει γλώσσα, ο διάολος. Μπα και θες καμία εσύ να τήνε κάμεις ψητή να φας ακουρφάς; Μωρέ, δεν σου δίνω. Μου τις έδωκε η κυρά-Μαρία να τις καθαρίσω κι είναι ακριβές, δεν είναι για τα δόντια σου. Είναι καλή, η μαύρη, τόσα μου δίνει, και παραπάνω λεφτά για τις σκάλες, και τσουρέκια το Πάσχα και κάνα παπούτσι που δεν το έχουν χρεία να το δίνουμε στο παιδί. Καλή, η μαύρη».

Κάτι μουρμούρισε ο πατέρας, που φυσικά κανείς δεν θα μπορούσε να αποκρυπτογραφήσει. Μπορεί να τον είχε πάρει κι ο ύπνος κιόλας, έτσι κι αλλιώς πάντα με το ένα μάτι ανοιχτό κοιμόταν, για να είναι έτοιμος κάθε στιγμή να πεταχτεί και να δώσει οδηγίες.

«Αι βάλ' του παιδιού να φάει, σήκω. Δεν εχόρτασες ύπνο. Πάρε καψίχα κρέα απ' το ψυγείο και βάλτο να ζεσάνει στη σόμπα να φάει. Αι, σήκω».

«Εντάξει, μάνα, θα βάλω εγώ» έκανα. Σηκώθηκα μαζί με το βιβλίο και πήγα ξανά μέσα, αλλά ο πατέρας με είχε προλάβει κι είχε βάλει ήδη τη μισή μπριζόλα που είχε μείνει από χθες να ζεσταθεί.

«Αι, τζάνη, κόψε και καψίχα τυρί και ψωμί και φάε. Θεσ νερό;»

Έγνεψα όχι και σε λίγο άρχισα να μασουλάω το κρέας ανόρεχτα. Κάπου κοντά που πήγαινα να χορτάσω, την άκουσα από την αυλή.

«Ωι, που να με πάρει η ασραπή, να με πάρει. Και πώς μαυρίσαν οι διαολεμένες, δεν τους έφτασε το λεμόνι; Ου, που να με πάρει η μπόρα!»

Στη στιγμή πετάχτηκε από τον καναπέ ο πατέρας και βγήκε έξω.

«Τι; Τι, μωρέ; Μαυρίσανε;»

«Τι κάμανε οι διαολεμένες, δεν τις βλέπεις; Και τι θα κάμω τώρα, είναι κι ακριβές, που να τις πάρει».

«Ου, μαύρη, και δεν σου είπα εγώ βάλε κι άλλο λεμόνι; Το ‘πα, εγώ».

«Αν θες, μη με διαολίζεις κι εσύ τώρα! Τι θα της πω τώρα της αλληνής;»

Εγώ μέχρι τότε παρακολουθούσα αμίλητος, χωρίς να πολυκαταλαβαίνω.

«Καλά, τόσο ακριβές είναι; Γιατί δεν παίρνουμε άλλες;» ρώτησα.

«Από έξι κιλά δεν τρώνε ούτε πέντε νοματαίοι, δεν βλέπεις τι μένει άμα τις καθάρεις; Για, άι στο πορτοφόλι μου και πάρε δυο ‘κοσάρικα και άιντε στο μανάβικο, πάρε όσα φτάσουν. Είναι από τις άγριες κιόλας, τις ακριβές. Τι να κάμουμε; Άιντε».

«Το ‘πα ‘γω, δεν το ‘πα; Να κι άλλα λεφτά τώρα, λες και τα γεννάμε».

«Πάψε ‘συ! Τι να κάμουμε τώρα;»

Η μάνα σηκώθηκε να ξαπλώσει λίγο στον καναπέ, να ισιώσει το σκεβρωμένο της κουφάρι, που τόσα χρόνια είχα κάνει γωνίες σαν σκάλα. Εγώ πήρα τα λεφτά κι έτρεξα στο μανάβικο, και ο πατέρας από πίσω να μουρμουράει:

«Το ‘πα εγώ, δεν το ‘πα; Λες και τα γεννάμε»

Όταν τις έφερα, είχε κόψει από ώρα κι άλλα λεμόνια και τα είχε πετάξει μέσα στη λεκάνη.

«Θα βάλω μπόλικά να πιάσει» είπε και συνέχισε να κόβει. Μεσημέριαζε, γυαλί ο αέρας και η υγρασία να τρυπάει τα κόκκαλα κι εκείνη στη μέση της αυλής πάνω στο χώμα να κόβει και να κόβει.

«Για πότε τις θέλει;» ρώτησα.

«Για απόψε, θα έχει κόσμο. Θα τις καθαρίσω και θα τις πας εσύ στη Μαρία, να σε δει κιόλας που έχει καιρό. Να πας, παιδί μου, σε συμπαθάνε αυτοί, σε θέλουνε. Καλοί άνθρωποι, να τους κάμουμε κι εμείς μια ξυπηρέτηση, τόσα μας δίνουν».

«Και πότε θα ξεκουραστείς, ρε μα;»

«Για, πότε θα ξεκουραστώ; Θα ξεκουραστώ κι εγώ, τι να κάμουμε; Αφού είναι ο άλλος ο ανεπρόκοπος, πρέπει να δουλεύει και κάποιος. Κι αυτός ο μαύρος, όμως, γέρος είναι, δεν μπορεί. Ας’ τονε».

«Είσαι από τα χαράματα όρθια, που πήγες στο χωράφι».

«Καλά, καλά, άιντε μέσα τώρα να κάμεις λίγη παρέα του πατέρα σου. Θα σε φωνάξω άμα είναι».

Την άφησα εκεί μονάχη και βρήκα τον πατέρα να ροχαλίζει πάνω στον καναπέ. Δεν το έκανε επίτηδες, φυσικά, αλλά αυτό το πριόνισμα και το ξεφύσημα, σαν να έσερνες κασόνια πάνω σε χαλίκι και να σφυράς ταυτόχρονα, μου είχε στοιχειώσει τα αφτιά από τότε που θυμόμουν τον εαυτό μου. Αλαφροπατώντας, έκατσα στην πολυθρόνα κι έπιασα το βιβλίο. Δεν θα είχα διαβάσει πέντε λεπτά όταν την ξανάκουσα να φωνάζει απ’ έξω.

«Τι έγινε, μωρέ; Πάλε;» φώναξε ο πατέρας την ώρα που έξυνε την κοιλιά του κι έτριβε τα μάτια του για να τα καθαρίσει από τις τσίμπλες.

«Τι στο διάολο γίνεται;» να φωνάζει η μάνα και να χτυπά τα χέρια της και να τα σφίγγει. «Τόσο λεμόνι τους έβαλα, δεν τους έφτασε;»

«Πάλε δεν έβαλες μπόλικο, μωρέ. Να σε ιδώ τι θα της πεις τώρα, για. Χαλάς τις αγκινάρες του κόσμου λες κι είναι παξιμάδια και τις βρίσκουν στο δρόμο».

«Τσάμπα τα 'κοσάρικα, τι θα κάμω τώρα! Μωρέ, μπας και έχω κάνα λάθο; Άι ρώτα λίγο τη μανάβισσα πώς δεν μαυρίζουνε, μπα κι έχω κάνα λάθο».

«Δεν πάγω πουθενά εγώ. Έτσι όπως τα έκαμες τώρα, δεν πάγω πουθενά».

«Άι λίγο, τζάνη» γύρισε και μου είπε.

«Δεν της λες καλύτερα να τις δώσει σε κάνα άλλο; Να μην τρέχουμε κι εμείς, ρε μα, να ξεμπερδεύουμε» απάντησα. «Αγκινάρες είναι, δηλαδή, για όνομα, όχι σολομός».

«Και τι λες, μωρέ; Τώρα μου τις έδωσε εμένα, πάει. Να της πω ότι μου μαυρίσανε; Για δεσ, έχω τίποτα στο πορτοφόλι;»

Πήγα κι έψαξα. Ήταν άδειο.

«Καλά, πότε τέλεψε κι αυτό το έρμο; Δεν ες εσύ κάνα φράγκο;» γυρνάει στον πατέρα.

«Εγώ πού να 'χω, λες κι έχω τη σύνταξη! Τρέχα γύρευε, μαύρη, έτσι όπως τα 'καμες».

«Θα σας έδινα εγώ» μπήκα στη μέση «αλλά τα έδωσα χτες για να πάρω το βιβλίο και έχω μείνει με κάτι ψιλά μόνο».

Η μάνα σηκώθηκε και πήγε να κάτσει σε μια πλαστική καρέκλα. Μουρμούραγε κάτι κατάρες μέσα από τα δόντια της και έμπλεκε τα δάχτυλά της σε ένα σάρκινο κουβάρι που το δάγκωνε κάτι στιγμές. Σαν να έσερνε με τη μέση της ένα γρανιτένιο βράχο πλησίαζε κατά την καρέκλα. Ο πατέρας πήγε μέσα στο ψυγείο και πρέπει να άνοιξε κάνα σαλάμι, γιατί τον άκουγα που μασούλαγε, *πλαφ πλαφ πλαφ*, τα χείλια του.

«Για ιδές, πήγαινε και ζήτα από τη θεία σου κάνα πενηντάρι και θα της τα δώσουμε από βδομάδα που θα πλερωθούμε, πες της» μου είπε η μάνα.

Έμενε κοντά η θεία και σε τέσσερα λεπτά είχα φτάσει. Την βρήκα να κάθεται στο μπαλκονάκι έξω και να βαράει κάτι μύγες με τη σκοτώστρα.

«Καλώς τον. Πού είσαι 'σύ; Έλα να φας κάνα λουκούμι, έχω φρέσκο».

«Κάτσε, δεν έχω χρόνο» της είπα και της εξήγησα. Βάρεσε μερικές στον αέρα με τη σκοτώστρα κι έκανε ότι ψαχούλευε τις τσέπες του παντελονιού της, που δεν είχε.

«Δεν έχω, αγάπη μου. Σε κάτι σπίτια που πήγα μου δώκανε λίγα, αλλά τα θέλω για αύρι, που θα πάω να πάρω λίγο κρέα γιατί θα έχω μουσαφिरαίους. Να 'χα θα σου 'δινα, τι να σου κάμω, χήρα γυναίκα είμαι κι εγώ».

«Τίποτα, ρε θεία; Τα θέλει η μάνα».

«Αγάπη μου, να σου έδινα, αλλά έχω μουσαφिरαίους αύρι. Έλα μεθαύρι που θα πλερωθώ, ναι, μεθαύρι».

«Άσ' το, δεν κάνει» της είπα κι έφυγα.

Η μάνα άρχισε να σταυροκοπιέται.

«Που να την πάρει κι αυτήνα, σιγά μην σου 'δινε. Την ξέρω 'γω, όλο για φιγούρα τα έχει. Τι τα κάμει, μωρέ, στον τάφο θα τα πάρει;»

Ο πατέρας είχε ανάψει ένα τσιγάρο και το κάπνιζε με μισόκλειστα μάτια.

«Να σου πω, άιντε από το Μάρκο μία. Φίλος είναι, κάτι θα σου δώσει» είπε και συνέχισε να φουμάρει, τόσο που με το ζόρι τον ξεδιάκρινα πίσω από τον καπνό.

Τίναξα τους ώμους και βγήκα ξανά στο δρόμο. Έμενε μετά την πλατεία, με τη γυναίκα του και τα δύο παιδιά του -ένα παιδί κι ένα κορίτσι, όπως έλεγε αυτός κι όλοι στο χωριό. Τον βρήκα να

ρίχνει πασιέντζα στην αυλή, η τράπουλα χυμένη όπως όπως πάνω στο μουσαμά του τραπεζιού, με ένα ψιλοάδειο ποτήρι μπίρα παραδίπλα.

«Έλα, ρε μικρέ. Πού 'σαι; Πώς πάν' τα διαβάσματα; Κάτσε να πούμε μια μπίρα».

«Καλά πάνε, καλά. Να σου πω, θέλω χάρη. Ο πατέρας έχει ανάγκη από λίγα λεφτά. Τα θέλει για απόψε, έχεις; Θα στα δώσει από μεθαύριο που θα πληρωθεί».

Άδειασε το ποτήρι. Γύρισε το σβέρκο του κατά μέσα στο σπίτι και φώναξε δυνατά, έτσι που είδα τη φλέβα του λαιμού του να πετιέται σαν χοντρό σκουλήκι.

«Φωτεινή, έτοιμο το φαί; Άντε, τότε θα φάμε, μεσημέριασε».

Γύρισε και με κοίταξε.

«Έχει το παιδί και βυζαίνει και δεν μπορεί ούτε να μαγειρέψει πια. Πόσα θες;»

«Ένα πενηντάρι».

«Πενηντάρι; Τι του 'ρθε του πατέρα σου, μωρέ, να πάρει αμάξι στα γεροντάματα;»

Γέλασε και χτύπησε την παλάμη του πάνω στο μουσαμά.

«Άκου να σου πω, εμένα που με βλέπεις εδώ πέρα, αν είχα πενηντάρια να τα σκορπάω πέρα δώθε θα καθόμουνα να ρίνω πασιέντζες; Έχω να δουλέψω δυο βδομάδες, η Φωτεινή έχει το παιδί και δεν μπορεί να βγει για δουλειά, από τα έτοιμα τρώμε. Για, εδώ είμαι κάθε μέρα. Αν είχα καμιά δουλειά να βγάνω ψωμί, θα καθόμουνα να ρίνω πασιέντζες;»

«Μα, θα στα δώσουμε μεθαύριο, ρε Μάρκο».

«Ε, καλά τώρα, λες κι είμαστε χθεσινοί. Γνωρίζουμε, ένα χωριό είμεσα όλοι. Ξέρεις πώς πάν' αυτά, δανεικά σήμερα, αγύριστα αύρι. Και ποιος θα τον πλερώσει τον πατέρα σου ή την μάνα σου για να μου τα δώσει πίσω; Δουλειά δεν έχει για κανέναν τώρα, παρ' εκτός για τα σκουλήκια. Έτσι καταντήσαμε».

Τι να του έλεγα; Είχα δει και στην πόλη πώς ήταν τα πράγματα κι ήξερα, την αλήθεια έλεγε, μια αλήθεια απλή, μέσα από μάτια καθαρά και βλέφαρα σκονισμένα με το χώμα του χωραφιού. Την ήξερα κι εγώ την αλήθεια αυτή, αλλά την έβλεπα πιο κάλπικα, σαν ένας γραφιάς, όχι όπως εκείνος ο άνθρωπος.

«Καλά, ρε Μάρκο. Ας είναι. Δώσε χαιρετίσματα στην γυναίκα σου».

«Κάτσε, μωρέ. Κάτσε, ρε διάολε. Φωτεινή! Έτοιμο το φαί; Σρώσε να φάμε και βάλε κι άλλο πιάτο να κάτσει ο-»

«Όχι, όχι, θα φύγω. Έχω φάει κιόλας».

«Ε, λίγη μπίρα, μωρέ. Να, πάρε τούτην, είναι κρύα, να τήνε πεις στο δρόμο. Άιντε, στο καλό. Και, πού 'σαι, πες του πατέρα σου, ότι... Ότι... Θα καταλάβει. Ξέρει».

Πήρα ένα κουτάκι μπίρας στα χέρια μου, ήταν πράγματι κρύο, τον ευχαρίστησα και γύρισα να ξεμακρύνω. Μόλις έφτασα στην πλατεία, το πέταξα σαν κοτρώνα μέσα στο ποταμάκι και με ένα ρούφηγμα του νερού χάθηκε στον πάτο.

«Γιατί δεν της λες απλά τι έγινε, ρε μάνα;»

«Είσαι καλά, παιδί μου; Τι να της πω; Ντροπής πράματα! Τόσες ξυπηρετήσεις μας έχουν κάμει αυτοί και μια φορά μου είπαν κι εμένα να τους κάμω μια, τι να τους πω;»

«Καλά, νομίζεις ότι θα τους καθαρίσεις τις αγκινάρες και θα σε πάρουν για καλύτερη, μαύρη;» πετάχτηκε ο πατέρας από δίπλα.

«Πάψε, 'συ! Άιντε. Πού θα βρούμε κανένα λεφτό, μωρέ; Για δες καλύτερα, δεν σου έχει μείνει κανένα; Ψάχτης καλά;»

«Ωχού, ες όρεξη. Παιδιά είμεσα; Αι ζητιάνεψε όζω άμα θες, άλλος δεν έμεινε να χαλέψουμε».

«Θα πάγω, θα πάγω, εκεί θα με καταντήσεις. Κακό χρόνο να 'χεις, ανάθεμα την ώρα που σε πήρα, δεν έχεις φράγκο ούτε για ένα ξεροκόμματο. Τι πατέρας είσαι, μαύρε, που ες να δουλέψεις από τα πρόπερσι;»

«Τι θες τώρα, μωρέ; Τι θες; Εγώ σου φταίω; Ποιος έχει δουλειά για να έχω εγώ, λες κι είμαι κάνας επιστήμονας; Αι λείψου, μη με σκοτίζεις κι εσύ, δεν έχω την όρεξή σου!»

«Σταματήστε!» δεν άντεξα άλλο. «Τι κάνετε έτσι; Έρχομαι για λίγες μέρες και κάθεστε και τρώγεστε σαν τα σκυλιά; Καλύτερα στην πόλη παρά εδώ με σας».

«Να, στεναχώρησες και το παιδί, σαν δε ντρέπεσαι! Τέτοιος είσαι. Κάτσε, τζάνη, κάτσε. Δε βλέπεις τι γένεται; Η άλλη μου έδωσε το πράμα της κι εγώ το χάλασα. Κάτι πρέπει να κάμουμε, δεν πρέπει;»

«Ου, μαύρη, το χαβά σου» να ψελλίζει ο πατέρας.

«Τι πετιέσαι 'σύ, που να σε πάρει η μπόρα. Πάψε, πάψε, πάψε».

Ανοιγόκλεισα λίγο τα μάτια μου για να δω καλύτερα τη μάνα. Πήγαινε πόσος καιρός, δεν μπορούσα να θυμηθώ, από τότε που την είχα δει να κλαίει για τελευταία φορά και είχα ξεχάσει σχεδόν πώς είναι. Δεν μπορούσα άλλο εκεί μέσα. Πετάχτηκα από την καρέκλα, βγήκα έξω και το μπαμ της πόρτας που έκλεινε κάλυψε τον αγνό λυγμό που έβγαζε η γυναίκα μέσα στο σπίτι.

Τους είχα ξεχάσει τους δρόμους. Περπατούσα με το κεφάλι σκυφτό και τα χέρια στις τσέπες, στα τυφλά, και κάποια στιγμή είδα μια πράσινη τέντα και μια πρόσοψη σαν από ουράνιο τόξο. Κόντευε τρεις η ώρα και το μανάβικο έκλεινε. Η κυρα-Γιώτα καθώς κλείδωνε, με είδε και μου έσκασε ένα χαμόγελο. Γρήγορα άφησε το μαγαζί και έφυγε μέσα στο σαραβαλάκι της, κάνοντας έναν θόρυβο σαν νεκρός που ψυχορραγούσε. Και μόλις ο νεκρός ψόφησε και ησύχασε, τίποτα πια δεν ακουγόταν, γιατί τα φυσήματα και τα ροχαλητά του ύπνου δεν μπορούν να τρυπήσουν τους τούβλινους ήχους των σπιτιών. Και τα ντουβάρια τα ίδια έδειχναν να κοιμούνται, λες και τα παράθυρα και οι πόρτες των σπιτιών ήταν βλέφαρα που είχαν σφραγίσει.

Στάθηκα λίγο μετέωρος στην μοναχικότητά μου. Η ζέστη πηχτή σαν μέλι, μόνο πιο αρμυρή, από τον αέρα της θάλασσας. Μάζεψα με την ανάποδη της παλάμης μου λίγο ιδρώτα και τον τίναξα στο χώμα κι άκουσα το τσιτσιρίσιμα. Λίγος είχε ξεμείνει στην άκρη του ματιού μου και με έτσουξε. Γύρω ψυχή. Προσπάθησα να δημιουργήσω στον εαυτό μου την εντύπωση ότι αυτό το πραγματάκι που κρεμόταν και γυάλιζε από την πόρτα ήταν μοναχά αντικατοπτρισμός, ένα πρόστυχο νεύμα του μεσημεριάτικου καύσωνα, ένα μπάσταρδο παιδί του. Όμως όσο περισσότερο εστίαζα πάνω του, το τοπίο ξεθόλωνε και έπαιρνε σχήμα, ξεδιάκρινα την υφή και τη λάμψη του μετάλλου με μια αδιαμφισβήτητη καθαρότητα. Άνοιξα το βήμα μου και ζύγωσα το κλειδί, έριξα μια ματιά γύρω, ερημιά, το έσφιξα και άνοιξα την πόρτα, κι όλα γίνονταν πολύ αργά, λες και οι κινήσεις κολυμπούσαν μέσα στο μέλι. Σάρωσα τα καφάσια και είδα στη γωνιά ένα γεμάτο με αγκινάρες και άρπαξα μια μεγάλη σακούλα και τη γέμισα στα γρήγορα, πρέπει να ήταν πάνω από έξι κιλά, και την φορτώθηκα και βγήκα έξω και κλείδωσα την πόρτα κι έτρεξα στο σπίτι.

Η μάνα έκανε λες και της είχα φέρει κανένα χαμένο γυιο.

«Πού το 'βρες, τζάνη; Και τούτες είναι πρώτες, δες τες! Έλα, έλα να σε φιλήσω, εσύ μου έμεινες μονάχα».

Με φίλησε στο μάγουλο όπως δεν θυμόμουν ίσως ποτέ να το έχει κάνει, ένιωσα την ευτυχία της να περνάει από τα χείλη της στα μάγουλά μου.

«Πες, μωρέ. Πού τις ήβρες τις αγκινάρες;» ρωτάει ο πατέρας.

«Είχε η μάνα ενός φίλου, δεν τον ξέρεις».

«Ποιου φίλου, μωρέ; Πού τους ήβρες εσύ τους φίλους εδώ κάτω;»

«Ε, τώρα, αφ' το παιδί, τι το πρήξεις; Δεν λες σπολλάτη; Άιντε, γρήγορα, φέρε λεμόνια, πολλά, όσα έχουμε. Γρήγορα, τούτο είναι δώρο από το Θεό. Άιντε, τι κάθεςαι;»

Γρυλίζοντας, πήγε και της έφερε. Καθισμένος μέσα εγώ, με το βιβλίο ανοιχτό πάνω στα πόδια μου, άκουγα ένα απροσδιόριστο βουητό να βγαίνει από την τηλεόραση και μετά από κάμποση ώρα, η μάνα με φώναξε να πάω έξω να δω, λες κι είχε έρθει η Δευτέρα Παρουσία, και μου έδειξε με καμάρι μια λεκάνη γεμάτη με καθαρισμένες, λαμπερές, κάτασπρες αγκινάρες.

«Τόσο λεμόνι έβαλα, πού θα μου πήγαινε!» να φωνάζει και να γελάει.

Μου τις έβαλε προσεκτικά σε μια κόκκινη λεκανίτσα, τη σκέπασε με ένα κεντητό σεμεδάκι και την έβαλε στα χέρια μου.

«Άιντε, καλήν τους όρεξη από μένα, πες της» είπε και την σταύρωσε στον αέρα.

Στο δρόμο για το σπίτι της κυρα- Μαρίας πέρασα από το μανάβικο. Η Γιώτα με χαιρέτησε και με ευχαρίστησε που τις είχα επιστρέψει τα κλειδιά το μεσημέρι.

«Την ευχή μου να 'χεις, λεβέντη μου. Να σε χαίρουνται οι δικοί σου».

Χαμογέλασα με μετριοφροσύνη και συνέχισα. Ήταν απόγευμα πια. Έφτασα στην πόρτα της κυρα-Μαρίας και χτύπησα το κουδούνι. Γρήγορα φάνηκε, στρουμπουλή, ροδοκόκκινη, με τα σκουλαρίκια της και τα λούσα της.

«Α, τις έφερες; Μπράβο, παλληκάρι μου. Να πεις ευχαριστώ στη μανούλα σου, ε;»

Κράταγα σφιχτά τη λεκάνη, μην μου πέσει, και την ώρα που της την πέρναγα αισθανόμουν μια ηλεκτρική εκκένωση στα δάχτυλά μου. Χαμογέλασα, με καμάρι αυτή τη φορά, γιατί θυμόμουν της μάνας μου το χαμόγελο.

«Καλοφάγωτες, λέει».

«Τι; Α!» είπε και γέλασε κι άρχισε να ξεμακραίνει με τη λεκάνη. «Δεν ήταν γραφτό, παιδί μου. Μην νομίζεις, κι εμάς ποτέ δεν μας αρέσανε, αλλά τις είχαμε για έδεσμα. Οι μουσαφिरαίοι που θα έρθουν απόψε όμως ούτε κι αυτοί τις τρώνε, τελικά. Τις σιχαίνονται».

Περπάτησε λίγα μέτρα και άνοιξε μια πορτούλα που έμπαινε στο κοτέτσι. Έβγαλε το σεμεδάκι κι έχυσε τις καρδιές στο πάτωμα κι οι κότες ορμήξανε κατά πάνω τους και τις ρημάζανε.

«Καλή σου μέρα, παιδί μου» είπε και μπήκε στο σπίτι.